

Yttrande över remiss av delbetänkandet En åldersgräns för barns tillgång till sociala medier (SOU 2026:35)

Dnr S2026/O1273

Karolinska Institutet (KI) har beretts tillfälle att lämna synpunkter på delbetänkandet En åldersgräns för barns tillgång till sociala medier (SOU 2026:35).

KI tillstyrker förslaget om att införa en åldersgräns så att barn före det år barnet fyller 15 år inte får ha tillgång till sociala medier och vill i vårt svar nedan lyfta delar av författningsförslaget.

Forskningen visar tydligt att digitala medier har allvarliga negativa effekter och mycket få positiva effekter, i alla fall inte på lång sikt, och frågan om sociala mediers negativa inflytande på unga har den senaste tiden blivit föremål för en mängd rättsfall världen över. Kritiker har även hävdade att effekterna av sociala medier är små och att en åldersgräns därför inte är nödvändig. Detta stämmer om man till exempel studerar skärmtid generellt och dess koppling till breda utfallsmått såsom välbefinnande (t.ex. hur väl man trivs i skolan och hur nöjd man är med sitt liv). Om man istället studerar mer specifika effekter såsom exponering för ohälsosamma skönhetsideal och risken för att utveckla ätstörningar eller självskadebeteenden så är effekterna påtagliga.

Det finns också mycket forskning som visar att sociala medier kan skapa ett beroende. Inom forskningen används ofta termen "social media disorder" (SMD), vilket definieras som allvarliga beroendemässiga tendenser och negativa konsekvenser på grund av användning av sociala medier. Prevalensen av SMD i Sverige är relativt hög, och vissa grupper, såsom individer med ADHD, har visat sig vara extra sårbara för att utveckla en problematisk användning av sociala medier. Det har även

framförts att innehållet i sociala medier har blivit alltmer skadligt under de senaste åren, vilket åtminstone delvis troligen beror på att plattformarna, trots den massiva kritiken som riktats mot dem, har överlåtit mycket av modereringen av innehållet till AI.

Totalt sett väger alltså fördelarna med en åldersgräns för barns tillgång till i alla fall vissa sociala medier tyngre än nackdelarna.

Dock är åldersreglering av sociala medier en komplex och komplicerad fråga som ställer höga krav på juridiskt, tekniskt och målgruppsskunnande, som berör potentiellt hundratusentals människor, och som ställer olika intressen och intressenter mot varandra.

Det är viktigt och bra att åldersgränsen införs "det år" man fyller 15 år och inte i direkt anslutning till födelsedagen. Detta innebär att elever som går i samma klass normalt sett får tillgång samtidigt, och att man slipper att elever födda i slutet av året hamnar utanför.

Viktigt att notera att förbudet enbart gäller i inloggat läge. Detta lär ha gjorts för att det inte finns någon teknisk möjlighet att kontrollera ålder i utloggat läge, men innebär också att det även fortsättningsvis kommer finnas möjlighet för ungdomar under 15 år att tex söka sig till onlineplattformar, som stödchattar där ingen inloggning krävs, och söka information. Dock utesluter detta inte att barn ändå utsätts för skadligt innehåll som tillgängliggörs utan krav på inloggning och det är oklart om andra åtgärder planeras, till exempel krav på plattformarna och deras säkerhetsdesign, begränsning av beroendeframkallande funktioner och starkare skydd mot grooming och rekrytering till kriminalitet, för att minska riskerna för detta och effekterna på förslaget på reglering. Det finns även en risk att barn försöker hitta vägar förbi åldersgränserna som inte får negligeras i implementeringen.

Jämfört med initiativ i andra länder är det bra att EU utvecklar en app som kan stå för åldersverifieringen där ingen koppling till individen sparas – utan bara ger ett svar på om rätt ålder är uppnådd.

Förslaget har även valt att specifikt reglera de funktioner som visat sig vara skadliga (d.v.s. att barn och ungdomar kan interagera med personer som de inte känner). Detta är en stor fördel med det svenska förslaget om man jämför med andra länders förslag där man istället har valt att namnge

enskilda plattformar. Men i förslaget så anges också undantag, som tenderar att vara det som sätter gränserna för vad som omfattas, däribland dataspelande online. Forskningen visar visserligen att sambandet mellan dataspelande och psykisk ohälsa är betydligt svagare än sambandet som finns mellan sociala medier och psykisk ohälsa. Det finns dock vissa plattformar såsom till exempel Roblox, som kopplats till "grooming" av små barn, vilket möjliggörs i och med att plattformen tillåter vuxna att interagera med främmande barn. En lösning skulle kunna vara att inkludera dataspel i åldersgränsen i de fall som de faller innanför definition som ges i remissen, dvs spel där man kan 1) upptäcka, ansluta sig till och kommunicera med varandra, och 2) med allmänheten dela och upptäcka innehåll.

Det är viktigt att i informationen, bland annat till föräldrar, är tydlig med att en åldersbegränsning inte fråntar föräldrarnas ansvar för och roll i deras barns användning av sociala medier.

Nu i september presenterades EU:s KIDS Act, ett förslag på EU-förordning, med mycket överlapp med det svenska förslaget om åldersgräns för barns tillgång till sociala medier – men även vissa skillnader. Det är oklart hur det svenska författningsförslaget kommer anpassas till kommande, potentiella krav som till exempel EU Kids Act.

I förslaget anges 1 januari 2028 som datum för ikraftträdandet, med tanke på de allvariga negativa konsekvenserna som sociala medier har så skulle det vara önskvärt att införandet gick snabbare.

I ärendets beredning har bland annat forskare på neurovetenskapliga institutioner deltagit.

Beslut i detta ärende har fattats av undertecknad rektor Annika Östman Wernerson i närvaro av ställföreträdande universitetsdirektör Gunnar Gustafsson Wiss efter föredragning av enhetschef Cecilia Martinsson Björkdahl. Närvarande var också Medicinska föreningens ordförande Linnea Ammer Jansson.

Annika Östman Wernerson

Cecilia Martinsson Björkdahl